

UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW

STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL

YEAR 2018, ISSUE NUMBER 4

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2017, Issue Number 4
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D

prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D

Risto Kostruranov, LL.M

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Assistant professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Teaching assistant at the Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delcev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,

Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,

Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria;

Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria
Giorgia Bevilacqua
National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for Development “, Italy
Nives Mazur Kumrić
Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D
Ass. Elena Maksimova, LL.M.
Elena Trajkovska, Student
Kire Ivanov, Student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul.”Krstev Misirkov” BB PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА:

АТАНАСОВСКА Невенка, *ПРАВНАТА ИНФОРМАТИКА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА*.....стр.5

БОГДАНОВА-СМИЛЕВСКА Билјана, *КРИВИЧНО-ПРАВНА ОДРЕДЕНОСТ НА ЗЛОУПОТРЕБАТА НА ДРОГА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.11

БОЖИНОВСКА Елица, *АКРЕДИТИВОТ КАКО БАНКАРСКИ ИНСТРУМЕНТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРОМЕТ НА СТОКИ И УСЛУГИ*.....стр.23

ГОЦИРОВ Кирил, *ЕВРОПЕИЗАЦИЈАТА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН*.....стр.31

ЗАХОВА Цветанка, *ОДГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗНИКОТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРЕВОЗ НА СТОКА*.....стр.37

ИЛИЕВА Ивана, *ПОИМОТ РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ПЛАН ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ВО СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА ВО ПРАВОТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.47

МИЦЕВСКА Каролина, *ОДНОСИТЕ СО ЈАВНОСТА И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ*.....стр.55

МЛАДЕНОВА Ева, *АНАЛИЗА НА МАКЕДОНСКИТЕ БЕРЗАНСКИ ИНДЕКСИ МБИ10 И ОМБ СО ПОСЕБЕН ПРЕГЛЕД НА 2016 ГОДИНА*.....стр.63

РИБАРЕВ Симеон, *ОБВРСКИТЕ НА ИЗВЕДУВАЧОТ КАЈ ДОГОВОР ЗА ГРАДЕЊЕ СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО*.....стр.73

СТОЈАНОВА Жаклина, *ПОЛОЖБА НА СТРАНСКИТЕ РАБОТНИЦИ, МИГРАНТИТЕ И ЛИЦАТА БЕЗ ДРЖАВЈАНСТВО СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАВО*.....стр.83

ХРИСТОВ Павле, *НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА КОН РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА*.....стр.91

СЕКЦИЈА ПОСВЕТЕНА НА АНТИДИСКРИМИНАЦИЈА, ПРЕВЕНЦИЈА НА ГОВОР ОД ОМРАЗА И КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА.....стр.99

АМЕДОВ Абдуљ, *ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ*.....стр.101

БОЖИНОВСКА Елица, *ПРАВО НА АБОРТУС И ЗАКОНСКИТЕ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ОВА ПРАВО*.....стр.105

ЗАХОВА Цветанка и КОСТУРАНОВА Ана, *ГОВОРОТ НА ОМРАЗА ВО ЈАВНИОТ ДИСКУРС И НИВОТО НА НЕГОВА ТОЛЕРАНЦИЈА ВО МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО*.....стр.111

ЈОВАНОВА Душица, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.117
КАРОВА Марина, <i>ЗАБРАНАТА ЗА ТОРТУРА НА МЕЃУНАРОДНА И НАЦИОНАЛНА СЦЕНА</i>	стр.121
МАРИНКОВА Марија, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.129
МИТРОВИЌ Давид, <i>НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСТВОТО КАКО ЗНАЧАЕН ПОСТУЛАТ ВРЗ КОЈ СЕ ЗАСНОВА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО</i>	стр.153
НИКОЛОВ Иван и КАРОВА Марина, <i>СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.159
НИКОЛОВ Иван, <i>КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА И МАРГИНАЛИЗИРАНИ ГРУПИ</i>	стр.163
РАЈЧИНОСКИ Ѓорѓи, <i>ПОЛИТИЧКА ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ОСВРТ НА ПОЛИТИЧКАТА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.169
РИСТОВСКА Венета, <i>ПРИПАДНОСТА КОН ЕТНИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И ВЕРСКИТЕ УБЕДУВАЊА КАКО ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ</i>	стр.177
СТЕПАНОВСКА Моника, <i>РАСА, БОЈА НА КОЖА И ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ – ДОМИНАНТНИ ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА</i>	стр.183
ТОМЧЕВСКА Симона, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА БАЗИРАНА ВРЗ ПОЛ</i>	стр.189
ТРАЈКОВА Александра, <i>РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ И ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ЖЕНАТА</i>	стр.195
ЧЕСТОЈНОВА Пепица, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО</i>	стр.199

ПРАВО НА АБОРТУС И ЗАКОНСКИТЕ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ОВА ПРАВО

Апстракт: Правото на жената е човеково право со силна родова димензија. Прашањето за абортус е комплексно во поглед на тоа што отвора сериозни прашања во делот на здравството, религијата и социјалната политика кои имаат свој одраз врз општествените односи. Како дел од корпусот на репродуктивни права и слободи, правото на абортус е во согласност со правото на жената да располага со своето тело и право на жената заедно со нејзиниот партнер да го планираат семејството. Од страна на Обединетите нации е декларирано дека правото на абортус е човеково право. Уставот на Р. Македонија го гарантира правото на жената за прекин на бременоста и таа има неотуѓиво и лично право на избор за да донесе одлука за исходот на нејзината бременост. Во Законот за прекинување на бременоста во член 2 изречно е наведено дека: прекинувањето на бременоста е посебна медицинска интервенција за која слободно одлучува бремената жена. Но, понатамошните одредби на Законот се во контрадикторност со одредбата од член 2 од Законот за прекинување на бременоста и со Уставот воопшто. Законски административните предуслови кои се наведени во Законот не претставуваат пречка за жената да го оствари своето право на абортус, но дефинитивно создаваат ситуација во којашто таа треба да биде во трка со времето и роковите со цел да ги зачува сите законски услови за да го оствари своето право. Државата наместо да го гарантира остварувањето на ова право, таа индиректно го ограничува.

Клучни зборови: *дискриминација, институции, услови, меѓународни договори, контрадикторност*

BOZHINOVSKA Elica

ABORTION RIGHT AND THE LEGAL PROCEDURES FOR ACCOMPLISHING THIS RIGHT

Abstract: Women's rights are human rights with a strong gender dimension. The issue of abortion is complex in terms of which opens serious questions in health, religion and social policy who have reflected on social relations. As part of the corpus of reproductive rights and freedoms, the right to abortion is in accordance with a woman's right to dispose with her own body and the right of the woman together with her partner to plan a family. United Nations declared that the right of abortion is a human right. The Constitution of the Republic of Macedonia guarantees a woman's right to abortion and she has the inalienable and individual right of choice to decide about the outcome of her pregnancy. In the Law on Termination of Pregnancy, in the Article 2 it's explicitly stated: The Termination of pregnancy is a special medical intervention which the pregnant women decides freely. But the further acts of the Law are in contradiction with the acts in Article 2 in The Law of Termination of Pregnancy and the Constitution in general. The Legal administrative preconditions which are quoted in the law, does not represent an obstacle for women to accomplish their right to abortion but definitely they're creating a situation where the women needs to be constantly in race against the time and deadlines in order to keep all the legal requirements to accomplish its right. The state instead of guarantee the accomplish of this right, she indirectly terminates it.

Keywords: *discrimination, institutions, conditions, international agreements, contradiction*

Вовед

Кога зборуваме за репродуктивните права, подразбираме право на жената да одлучи дали ќе има дете или не, во кој период ќе сака да има дете и со кого би го остварила ова право. Доколку дојде до непосакувана бременост само жената треба да го има правото да одлучи дали сака да го роди детето или сака да го абортира. Државата треба да им обезбеди на жените сигурни здравствени услуги, контрацептивни средства и легален абортус. Законите кои во некои држави застануваат на патот на жената да го искористи правото на абортус ги враќаат жените во нивните традиционално дефинирани улоги на мајки и дадилки и на тој начин се дефинираат преку нивните репродуктивни способности. Овие закони спаѓаат во делот на популационата политика, а таквата популациона политика содржи мерки кои поттикнуваат или ограничуваат раѓање на деца за потребите на одредена држава, нација, раса, класа или вера. Остварувањето на репродуктивните права без никаква општествена и правна принуда претставува идеален тип на планирање на семејство, со кое истовремено се остваруваат две права на слобода: слобода да нема непосакувани деца и слобода да се имаат посакувани деца. Правото на нераѓање, значи и право на абортус. Според тоа, репродуктивната ситуација кај жената не е само резултат на биологија, туку и резултат на социјалното, културно-идеолошкото, правно-политичкото и економското опкружување.

1. Право на абортус како основно човеково право

Од страна на Организацијата на Обединети нации е декларирано дека правото на абортус е право на секоја жена и никој не смее да и го ограничува тоа право. Во јули 2002 година Европскиот парламент ја изгласал Резолуцијата со која на државите членки им се препорачува да го легализираат правото на абортус. На тој предлог се придружил и Советот на Европа според кој државите членки треба да го гарантираат правото на сигурен и легален абортус. Во повеќето држави членки на Советот на Европа постои можност за право на абортус, при што има држави во кои абортусот е забранет, но истовремено се прават отстапки во исклучителни ситуации. Законски загарантирано право на абортус е присутно во мал број држави, за пример можеме да ги земеме Франција и Холандија. Од друга страна, можеме да ги наведеме Андора, Ирска, Малта, Монако или Полска како држави во кои целосно е забранет абортусот. Тоа доведува жената да го изврши абортусот во нелегални услови и во несоодветни институции. Најмалку 70000 жени во светот умираат годишно како последица на несоодветните услови во кои се извршува абортусот, а осум милиони жени се соочуваат со компликации при извршувањето на абортусот. Би можеле да кажеме дека абортусот е право на секоја жена, бидејќи жената има право да располага со своето тело. Меѓутоа, проблемот ни најмалку не е едноставен. Постојат голем број прашања кои прават поделби помеѓу општеството и оние кои се занимаваат со оваа тема: дали државата и религијата треба да вмешат. Дали со нивното вмешување се создава ситуација во која жената се враќа во улогата која подразбира само улога на мајка? Од друга страна, дали жената воопшто има право на избор т.е. дали воопшто располага со своето тело. За објаснување на оваа ситуација можеме да ја земеме Полска како пример за тоа како една држава го прекршува и го забранува правото на абортус како основно право на жената. Полска е една од државите во Европа во која абортусот е нелегален. Земајќи предвид дека од 1956 до 1993 година абортусот бил легален, односно дека тоа е право на жената да одлучува за своето тело, тоа право ѝ е одземено во време во кое жените се бореле и ги добиле своите права. Законот во 1956 година е донесен под влијание на Советскиот Сојуз и со паѓањето на комунистичкиот режим Законот за абортус бил укинат. Во цел овој процес на укинување на Законот за абортус големо влијание имала католичката црква, со оглед на тоа што 87% од вкупната популација во Полска се од католичка вероисповест.

Што се однесува на резултатите од забраната на абортусот, според статистичките податоци бројот на абортуси во Полска по 1993 година опаднал. Во 1993 година биле извршени 777

абортуси, а подоцна таа бројка се повеќе опаднала. Но, официјалните податоци не можат да се земат како вистинска слика за абортусите во држава каде што се забранети. Според некои проценки во Полска по 1993 година годишно се извршуваат некаде помеѓу 80000 до 200000 нелегални абортуси.¹³³ Меѓутоа, не само што со укинувањето на Законот за абортус се намалил бројот на абортуси, забележени се случаи каде што мајките по раѓањето ги оставале децата на влезот на болницата каде што се породиле или на влезот на црквата или пак ги продавале на луѓе од други држави.

2. Право на абортус во Република Македонија

Уставот на Република Македонија се определил за современ либерален концепт на обезбедување на правата на граѓаните, кој по однос на третманот на прашањето за репродуктивните права односно прекин на бременоста е доволно широко поставен, подведувајќи го во рамките на приватноста и личната слобода при одлучувањето. Со ваквата уставно определена рамка, во која гореспоменатите уставни одредби го гарантираат правото на жената за прекин на бременоста, со тоа што таа има неутуѓиво и лично право на избор во рамките на разумните ограничувања поврзани со здравствената заштита. Истовремено со овие одредби на Уставот се имплицира рестриktivното и воздржаното однесување на државата, а не нејзино директно вмешување во личната одлука на жената за тоа дали ќе абортира или не. Државата треба да ѝ овозможи на жената да го оствари своето право на личен избор со тоа што ќе ѝ обезбеди ефикасни и безбедни здравствени услуги и пристап до легален прекин на бременоста.¹³⁴ Новиот Закон за прекин на бременоста¹³⁵ беше донесен во 2013 година во скратена постапка. По скратена постапка се носат закони кои се од помала важност. Во член 2 од Законот е одредено дека „прекинувањето на бременоста е посебна медицинска интервенција за која слободно одлучува бремената жена. Со овој член од Законот е афирмирана слободната одлука на бремената жена. Но, понатамошните законски одредби се во контрадикторност со законската одредба од член 2. Целата постапка за одобрување на прекин на бременоста создава затскриени пречки кои наметнуваат формални услови кои жената треба да ги исполни за да може да го исполни своето право на легален абортус. Во член 6 е предвидено писмено обраќање на бремената жена, а кон барањето бремената жена треба да достави наод од извршен ултрасонографски преглед, придружени со документите кои се наведени во член 9, а тоа се: потврда од специјалист дека е бремена, потврда дека е информирана и запознаена за можните предности и ризици во врска со бременоста, потврда од надлежниот јавен обвинител дека е покренета кривична постапка. Со инволвираноста на голем број институции кои се надлежни за издавање на документи поврзани со прекилот на бременоста се создава чувство на правна несигурност и конфузија кај жените.

Пред прекинувањето на бременоста докторот е должен да изврши советување на бремената жена за да ја запознае со можните предности и ризици. По добиените информации Законот неосновано бара од бремената жена да даде писмена изјава за согласноста за прифаќање на спроведување на интервенцијата за прекинување на бременоста согласно со членот 3 став 3 од законот. Прекинувањето на бременоста не може да се изврши пред истекот на рокот од три дена по извршеното советување. Правните експерти овој услов го оценуваат како услов во кој не постои видлива општествена оправданост или интерес за ваквиот предвиден рок. Со воведувањето

¹³³ Concise statistical yearbook of Poland 2009. Преземено на 10 јануари 2017 г. //oemmnndcblldboiebnladdacbdadmhttp://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/as_concise_statistical_yearbook_of_poland_2009.pdf

¹³⁴ Габер – Дамјановска Н., Жената има неутуѓиво право лично да одлучи за својата бременост. Преземено на 12 јануари 2017 г. <http://www.akademik.mk/prof-d-r-natasha-gaber-damjanovska-zhenata-ima-neotugivo-pravo-lichno-da-odluchi-za-svojata-bremenost/>

¹³⁵ Службен весник на Република Македонија бр. 87/13

на овој рок од три дена законодавецот сака да создаде можност за преиспитување на волјата на жената наспроти нејзиниот искажан став.¹³⁶ Но, овој рок повлекува одредени последици. Имено, евидентирани се случаи кога жени со мртов плод биле оставени да чекаат три дена за да може да се изврши медицинската интервенција.¹³⁷

Со донесувањето на Законот за прекин на бременоста законодавецот јасно ни ја прикажува ограничената положба на бремената жена наспроти положбата на друг пациент кој бара друга медицинска интервенција. Според Законот за заштита на правата на пациентите (член 14)¹³⁸ е предвидено потпишување на изјава за прифаќање или одбивање на некоја медицинска интервенција, а не содржи одредба која содржи барање за „одобрување“. Затоа тој дел од одредбата од законот е неуставна, поради тоа што ни една друга медицинска интервенција од правна гледна точка не е регулирана со нејзино претходно „одобрување“. Со „одобрувањето“ жената е ставена во дискриминаторска положба бидејќи во однос на останатите пациенти, таа за да го оствари своето право на личен избор мора да добие одобрување од државата. Државата е таа која секогаш треба прва да застане во одбрана на уставно загарантираните права и да им овозможи на жените да ги уживаат своите права и слободи. Но, македонското општество е далеку од општество кое се темели на либерален концепт и општество во кое не се ограничени основните права и слободи. Државните политики се насочени кон кампањи против абортусот, а парите искористени за овие кампањи треба да бидат насочени кон кампањи за подигање на свеста за употреба на современа контрацепција да се подобри сексуалното образование во училиштата.

Асоцијацијата за здравствена едукација и истражување – ХЕРА во сооработка со Коалицијата, Акција здруженска, СОЖМ, ЕСЕ и Ленка, организирале конференција „Абортусот е право на избор и репродуктивно право на секоја жена“. На конференцијата била потпишана заедничка Декларација од страна на 41 здружение на граѓани. Во Декларацијата се дава експлицитна препорака до Владата да ја „повлече Кампањата на Владата за објаснување на последиците од абортус со која жената се осудува како убиец“ и да ги заштити од понатамошно дискриминирање и стигматизирање сите оние кои го искористиле правото на абортус. Исто така, се препорачува осуда на „манипулациите со религиозни и националистички реторички кои целат да ги потценат и делегитимизираат репродуктивните права на жените и правото на сопствен избор“. Декларацијата афирмира пет принципи: загарантирано право на сексуален и репродуктивен избор; подобрување на пристапот до абортус и гарантирање на правото на избор како неотуѓиво право на секоја жена; заштита на достоинството на жените од јавно насилство (особено на оние кои ја прекинале бременоста); подостапна контрацепција и намален број на абортуси; подобар пристап до информации и услуги за адолесцентите и младите.¹³⁹

---

¹³⁶ Габер – Дамјановска Н., Жената има неотуѓиво право лично да одлучи за својата бременост. Преземено на 12 јануари 2017 г. <http://www.akademik.mk/prof-d-r-natasha-gaber-damjanovska-zhenata-ima-neotugivo-pravo-lichno-da-odluchi-za-svojata-bremenost/>

¹³⁷ Савески В., Што и кажа Комитетот на Македонија. Преземено на 5 февруари 2017 г. <http://www.slobodnaevropa.mk/a/27164350.html>

¹³⁸ Службен весник на Република Македонија бр. 82/08; 12/09; 53/11.

¹³⁹ Годишен извештај за сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници 2009 г. Преземено на 16 февруари 2017 г.

[//oemmnndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/macedonia-sexual-health-20091201.pdf](http://oemmnndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/macedonia-sexual-health-20091201.pdf)

Заклучок

Се верува дека жената која ќе се одлучи на абортус е една промискуитетна, лоша жена која не знае да води грижа за себеси, која практикува сексуални односи со непознати мажи без заштита. Се верува дека оваа жена нема посебни чувства спрема луѓето, особено спрема децата, дека не сака да има деца и дека не ѝ е важно какво мислење имаат за неа останатите луѓе. Таа е обично мрзлива и неспособна да преземе одговорност за советите дела и бара едноставни решенија за да живее релаксирачки живот и без несакани обврски. И додека е лесно да се осуди таквата жена и да се има најлошо мислење за неа, таа всушност не постои. Жената која донесува одлука да ја прекине својата бременост е дискриминирана и стигматизирана, бидејќи луѓето често не сакаат да ги слушнат причините зошто жената донела една таква животна одлука. Наместо да се согледа целата ситуација, оваа жена најчесто е отфрлена од општеството. Но, факт е дека секоја жена има право да одлучи дали сака да биде мајка. Никој, па нѝ нејзиното семејство, опкружување, а најмалку црквата и државата не треба да се мешаат во нејзината одлука и нејзиното основно човеково право и да ја принудуваат да биде и да го прави тоа што не го сака.

Република Македонија ги има ратификувано Универзалната декларација за човекови права и слободи, Конвенцијата за елиминирање на сите форми на дискриминација против жената, Европската социјална повелба и посебно препораките на Експертската група од Конференцијата за популацијата и жената при ООН, кои во Препораката бр. 8 одредуваат: „Жената што сака да ја прекине својата бременост треба да има пристап до доверливи и веродостојни информации, пријатно советување и пристап до сигурен сервис за прекин на бременоста”.

Во насока на оваа, државата треба да се придружува кон остварување на главните цели на Стратешката политика за квалитетот и пристапот на контрацепција и абортус во Република Македонија, а тоа се: како да се намали потребата од абортусот, а не како истиот да се забрани, како да се подобри пристапот и достапноста до контрацепција, како да се подобри квалитетот на услугите за абортус и да се заштитат правата на репродуктивното здравје на жената, а не да се воведуваат мерки со кои ќе се зголемат нелегалните услуги за абортус на штета на здравјето на жената.

Користена литература

- Concise statistical yearbook of Poland 2009. Преземено на 10 јануари 2017, http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/as_concise_statistical_yearbook_of_poland_2009.pdf
- Poljska ima najrigorozniji zakon o zabrani pobacaja na svijetu. <http://www.dw.com/bs/poljska-ima-najrigorozniji-zakon-o-zabrani-poba%C4%8Daja-na-svijetu/a-2707678>
- Vijece Evrope poziva na legalizaciju pobacaja. <http://www.dw.com/bs/vije%C4%87e-evrope-poziva-na-legalizaciju-poba%C4%8Daja/a-3326500>
- Габер – Дамјановска Н., Жената има неотуѓиво право лично да одлучи за својата бременост. Преземено на 12 јануари 2017 г. <http://www.akademik.mk/prof-d-r-natasha-gaber-damjanovska-zhenata-ima-neotugivo-pravo-lichno-da-odluchi-za-svojata-bremenost/>
- Годишен извештај за сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници. Преземено на 16 февруари 2017 <https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/macedonia-sexual-health-20091201.pdf>
- Закон за заштита на правата на пациентите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/08; 12/09; 53/11)
- Закон за прекин на бременоста („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/13)

Савески В., Што ѝ кажа Комитетот на Македонија. Преземено на 5 февруари 2017 г.
<http://www.slobodnaevropa.mk/a/27164350.html>
Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија
<http://www.mhc.org.mk/reports/92#.WNJ5Y9IrLIX>